

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 15. november 2017
Kontor: Sikkerhedskontoret
Sagsbeh: Marc Schack
Sagsnr.: 2017-0035-0009
Dok.: 543699

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål B-F
fra Folketingets Forsvarsudvalg den 16. november
2017**

Samrådsspørgsmål B:

”Mener ministrene, at den retsstilling militært personel, herunder hjemmeværnssoldater, har når de er udkommanderet til støtte for politiet, herunder ved afgivelse af skud, er tilfredsstillende for personellet?”

Samrådsspørgsmål C:

”Mener ministrene, at der er udarbejdet de fornødne retningslinjer for samarbejdet mellem militært personel, herunder hjemmeværnssoldater, og politiet i forbindelse med et terrorangreb?”

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Samrådsspørgsmål D:

”Mener ministrene, at militært personel, herunder hjemmeværnssoldater, har de fornødne muligheder for et rimeligt eget forsvar i forbindelse med en indsættelse ved et terrorangreb?”

Samrådsspørgsmål E:

”Mener ministrene, at der er udført et tilfredsstillende antal terrorscenarie-fuldskalaøvelser med deltagelse af både politi, forsvar, hjemmeværn, beredskab og sundhedsmyndigheder i forhold til den trussel, der er imod Danmark?”

Samrådsspørgsmål F:

”Hvilke initiativer vil regeringen tage for at sikre det fornødne terrorberedskab i Danmark?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Jeppe Jakobsen (DF).

[Indledning ved forsvarsministeren]

[Forsvarsministeren forklarer kort arbejdsdelingen mellem forsvarsministeren og justitsministeren i besvarelsen af spørgsmålene.]

[Forsvarsministeren besvarer de spørgsmål, der dækker samrådsspørgsmål B og D.]

[Forsvarsministeren giver ordet videre til justitsministeren.]

[Indledning]

1. Tak for det.

Jeg vil besvare samrådsspørgsmål C, E og F, som angår:

- Retningslinjerne for samarbejdet mellem politiet og forsvaret.
- De øvelser, der gennemføres af danske myndigheder, for at forberede dem på bl.a. terrorscenarier.
- Og regeringens initiativer mod terror i øvrigt.

[Besvarelse af samrådsspørgsmål C]

2. Jeg vil starte med at besvare samrådsspørgsmål C om, hvilke retningslinjer der er for samarbejdet mellem politiet og forsvaret i forbindelse med et eventuelt terrorangreb.

Lad mig starte med at understrege, at det er en særlig prioritet for regeringen at sikre, at alle relevante danske ressourcer udnyttes bedst muligt, og at de kan sættes ind, hvis det måtte blive nødvendigt for at holde Danmark trygt og sikkert.

Det gælder også forsvaret. Og det gælder i særdeleshed, hvis Danmark igen skulle blive ramt af et terrorangreb.

Det er vi jo faktisk allerede i gang med. Forsvaret og hjemmeværnet bistår som bekendt politiet med at løse opgaver ved de danske grænser, ligesom forsvaret bistår politiet med at udføre bevogtningsopgaver ved udsatte objekter i københavnsområdet.

Og hvis man ser på det i helikopterperspektiv, er det også mere generelt vigtigt, at de danske myndigheder er forberedte og i stand til at samarbejde hurtigt og effektivt.

3. Jeg kan i den forbindelse oplyse, at dansk politi har udarbejdet en række nationale operationsplaner, som vil blive bragt i anvendelse i forbindelse med en terrorhændelse.

Det er disse planer, der vil sætte rammen og være styrende for den politimæssige indsats i forbindelse med en terrorhændelse.

De nationale operationsplaner vil typisk blive fulgt op af operationsbefalinger i de enkelte kredse, der udmønter de nationale operationsplaner i en lokal kontekst.

Politiets operationsplaner omfatter også samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere, som indgår i den samlede myndighedsindsats i forbindelse med en terrorhændelse.

4. Ved en eventuel terrorhændelse er forsvaret naturligvis en væsentlig samarbejdspartner for politiet. Forsvaret vil i et sådant tilfælde bl.a. kunne varetage en række sektoropgaver som f.eks. bevogtning af militære faciliteter og bomberydning.

Men forsvaret vil også efter konkret behov kunne yde bistand til politiet. Det kan f.eks. være bistand til bevogt-

ningsopgaver, helikopterstøtte eller støtte fra specialoperationsstyrkerne til PET's aktionsstyrke.

Omfanget og karakteren af den bistand, som politiet vil rekvirere fra forsvaret i forbindelse med en terrorhændelse, vil afhænge af den konkrete hændelse og situationen som helhed.

Forsvarets bistand sker desuden i alle tilfælde under politiets ledelse og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

5. Fremgangsmåden for at rekvirere bistand fra forsvaret til politiet er nærmere reguleret i en kundgørelse fra Rigspolitiet om politiets samarbejde med forsvaret og hjemmeværnet.

Kundgørelsen beskriver forskellige former for samarbejde og bistand, og den fastsætter, hvilke overordnede rammer og procedurer der gælder i de enkelte tilfælde.

Det er i den sammenhæng værd at bemærke, at det samarbejde, der foregår mellem politiet og forsvaret inden for de rammer, som jeg netop har nævnt, bygger på et

mangeårigt og tæt samarbejde mellem myndighederne, både på det lokale plan og på nationalt niveau.

6. Jeg kan desuden oplyse, at den samlede myndighedsindsats i forbindelse med en terrorhændelse på nationalt niveau vil blive koordineret inden for rammerne af Den Nationale Operative Stab ("NOST" i daglig tale), hvor Værnsfælles Forsvarskommando er fast medlem.

Den lokale myndighedsindsats koordineres desuden inden for rammerne af de lokale beredskabsstabe i de enkelte politikredse, hvor hjemmeværnets landsdelsregioner indgår som fast medlem.

7. Jeg synes derfor, at man må sige, at forsvaret allerede er en integreret del af det samlede beredskab i tilfælde af et terrorangreb, og at regler og retningslinjer er indrettet derefter.

[Besvarelse af samrådsspørgsmål E]

8. Jeg vil nu gå videre til samrådsspørgsmål E, der omhandler de øvelser, som myndighederne gennemfører for at være forberedte på at håndtere en terrorhændelse.

Lad mig starte med at sige, at jeg fuldt ud deler spørgere-
rens interesse for emnet. Det er nemlig helt afgørende, at
vi er godt forberedte, hvis Danmark igen rammes af ter-
ror.

Det forudsætter bl.a. samarbejde og koordination på
tværs af myndigheder.

Det er også derfor, at myndighederne løbende både træ-
ner og samtræner på forskellige niveauer.

9. Der gennemføres f.eks. løbende øvelser og lignende,
der har til formål dels at øve elementer i politiets indsats,
dels at øve den indsats, der går på tværs af myndighe-
derne i forbindelse med et konkret scenarie.

Et eksempel på en sådan øvelse kan f.eks. være en så-
kaldt ”alarmeringsøvelse”, der har til formål at afprøve,
hvor lang tid det tager at få kaldt stabene og konkrete res-
sourcer ind.

Der kan også være tale om såkaldte ”dilemmaøvelser”,
der træner særlige elementer af en indsats. Det kan f.eks.
være indsatsen på et konkret hospital.

Herudover kan der være tale om de såkaldte ”tabletop”-øvelser, der har til formål at træne stabene i forhold til særlige problemstillinger, som f.eks. omfattende strømsvigt.

Såvel NOST som udvalgte lokale beredskabsstabe har eksempelvis i 2016 gennemført stabsøvelser – altså øvelser, der træner funktionerne i en stab – med udgangspunkt i kendte terrorscenarier fra udlandet.

10. Herudover træner relevant operativt personale løbende efter bl.a. terrorscenarier. Det gælder f.eks. PET’s aktionsstyrke, hvor man bl.a. har et tæt samarbejde med forsvarets specialoperationsstyrker.

11. Jeg kan herudover nævne, at der hvert andet år afholdes en stor national krisestyringsøvelse, den såkaldte KRISØV, der har til formål at styrke det samlede danske beredskab på strategisk og operationelt niveau.

Under disse øvelser udspilles et krisescenarie, som en række danske myndigheder skal håndtere i fællesskab, og som koordineres gennem NOST.

Den seneste nationale krisestyringsøvelse blev afholdt den 13. og 14. september 2017 med deltagelse af over 40 aktører.

Under denne øvelse skulle de involverede myndigheder håndtere et terrorscenario, der involverede flere forskellige episoder, som udfoldede sig på samme tid.

Under øvelsen deltog ministre og embedsmænd fra en række ministerier sammen med politiet, forsvaret og hjemmeværnet samt de trafikale myndigheder og sundhedsmyndighederne.

12. I forhold til egentlige ”fuldskalaøvelser” – forstået som øvelser, hvor vi har operative folk på gaden, der udspiller et scenario med personer, der spiller ofre, gerningsmænd osv. – kan jeg oplyse, at Rigspolitiet har oplyst, at fuldskalaøvelser alene er én blandt flere forskellige øvelsesformer, som tester det samlede danske beredskab på forskellige niveauer.

Rigspolitiet har i den forbindelse oplyst, at fuldskalaøvelser er en meget ressourcetung måde at træne beredskabet på, og en måde der ikke i alle sammenhænge står mål med udbyttet af sådanne øvelser.

Det er med andre ord Rigspolitiets vurdering, at der i nogle tilfælde er behov for at træne beredskabet på alle niveauer gennem en fuldskalaøvelse, men at der i mange tilfælde er andre og mere effektive måder at træne beredskabet på.

Når det er sagt, så er det samtidig vigtigt at fremhæve, at der løbende afholdes øvelser mellem politiet og hjemmevernet, hvor samarbejdet trænes i praksis – såvel ved fuldskalaøvelser som andre former for øvelser – ligesom der i øvrigt foregår samtræning og gennemføres uddannelsesvirksomhed, der sætter forsvaret og hjemmevernet i stand til at yde bistand til politiet.

13. Og som det meget gerne skulle være fremgået, gennemføres der en lang række øvrige øvelsesaktiviteter, der træner relevante myndigheders evne til at reagere og samarbejde på tværs i tilfælde af en terrorhændelse.

Og det vurderes naturligvis løbende, om denne øvelsesaktivitet på en effektiv måde forbereder vores myndigheder på det strategiske scenarie, som en større terrorhændelse vil være.

[Besvarelse af samrådsspørgsmål F]

14. Jeg vil til sidst vende mig mod samrådsspørgsmål F om, hvilke initiativer regeringen agter at tage for at sikre det fornødne terrorberedskab i Danmark.

Det er jo et helt relevant spørgsmål, for som vi alle ved, er terrortruslen mod Danmark alvorlig.

Center for Terroranalyse, CTA, vurderer da også i den seneste ”Vurdering af Terrortruslen mod Danmark” – VTD’en i daglig tale – at der er personer med intention og kapacitet til at begå terrorangreb i Danmark.

Lad mig derfor også slå fast, at Danmarks sikkerhed og danskernes tryghed har den højeste prioritet.

Derfor er det også magtpåliggende for regeringen, at myndighederne har de værktøjer, der er nødvendige for bedst muligt at kunne forebygge og bekæmpe terror.

[Forsvarets bistand til politiet]

15. Regeringen har derfor også – bl.a. i samarbejde med spørgerens parti – taget en lang række initiativer mod terror. Og det er jo netop for at tale om dette emne, at vi er samlet her i dag.

For at starte med de seneste initiativer kan jeg nævne forsvarets bistand til politiet.

Som udvalgets medlemmers selvfølgelig er opmærksomme på, har forsvaret i den seneste tid bistået politiet i højere grad, end det er sket tidligere.

Siden den 29. september i år er den bistand, som er leveret til politiet ved de danske grænser, øget markant, og forsvaret har udført bevogtningsopgaver ved udsatte objekter i københavnsområdet.

Det er derfor vigtigt for mig at bruge denne lejlighed til at sige, at forsvarets bistand til politiet er yderst værdsat og bidrager til, at vi kan holde Danmark trygt og sikkert. Det gælder både de fastansatte i forsvaret og de frivillige i hjemmeværnet, der ved siden af deres almindelige arbejde yder en meget stor indsats. Det vil jeg gerne takke for.

Bistanden er desuden udtryk for en grundtanke, som vi har i regeringen, om at vi skal sikre, at alle relevante danske ressourcer udnyttes bedst muligt for at opretholde sikkerhed og tryghed i samfundet.

Det gælder særligt, når vi oplever, at vores politi er presset og har brug for støtte.

16. Det er også den tankegang, der har ledt regeringen til at pege på en række initiativer i forbindelse med regeringens udspil til forsvarsforlig, som skal styrke forsvarets evne til at bidrage til den nationale sikkerhed – bl.a. set i lyset af den aktuelle terrortrussel.

Som forsvarsministeren allerede har redegjort for, har regeringen bl.a. foreslået, at der sker en markant styrkelse af forsvarets bistand til politiet.

Iværksættes de initiativer, der ligger i udspillet, vil det over de kommende år have stor betydning for det danske antiterrorberedskab, da det vil sikre en større robusthed i beredskabet – og en større fleksibilitet og manøvredygtighed for vores politifolk og for forsvarets personale.

17. Initiativerne omfatter bl.a., som forsvarsministeren har været inde på, opstilling af en let infanteribataljon på 500 mand hos forsvaret samt et ekstra vagthold hos Livgarden. Enheder herfra vil med meget kort varsel kunne indsættes til støtte for politiet.

Disse enheder vil bl.a. kunne løse beskyttelses- og bevogtningsopgaver, hvilket vil kunne aflaste politiet, så det politiuddannede personale kan koncentrere sig om andre opgaver.

18. Et andet element i udspillet handler om, at forsvaret stiller en dedikeret helikopter til rådighed for PET, som befinder sig på højt beredskab.

Det vil bidrage til at sikre, at PET's aktionsstyrke kan indsættes så hurtigt som muligt under bl.a. terrorscenarier.

19. Herudover indgår også i forligsudspillet et ønske om at opstille flere specialoperationsstyrker, som bl.a. vil kunne bidrage til at levere bistand til politiet efter behov i forbindelse med f.eks. særligt farlige operationer.

20. Der er altså med regeringens udspil til forsvarsforlig lagt op til en markant styrkelse af det nationale beredskab.

Disse initiativer følger desuden op på den meget brede vifte af initiativer rettet mod terror, som regeringen har iværksat over de seneste år.

[Flerårsaftalen for politiet]

21. I den forbindelse synes jeg særligt, at det er vigtigt at fremhæve den politiske flerårsaftale, som regeringen indgik med Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti i 2015, der indeholdt en hel række af initiativer mod terror.

Med flerårsaftalen afsatte regeringen 600 mio. kr. årligt til at styrke terrorbekæmpelsen for dermed at sikre, at Danmark får det hidtil stærkeste værn mod terror.

Som nogle af hovedpunkterne herfra kan jeg overordnet nævne følgende:

22. Vi har styrket bevogtnings- og beredskabskapaciteten i politiet, sådan at politiet tilføres yderligere væsentlige ressourcer til beredskabet.

Det er i den forbindelse værd at bemærke, at politiet på dette område, som allerede nævnt, nu også bistås af forswarets personale.

23. Vi gennemfører desuden en række uddannelsesinitiativer, der skal styrke de politiuddannedes kompetencer.

Det omfatter bl.a. en styrket skydeuddannelse og vedligeholdelse af denne skydekompetence. Skydeuddannelsen er implementeret efter et nationalt udviklet ensartet skydeprogram.

24. Vi har desuden styrket PET's kapacitet til personbeskyttelse, da der de seneste år har været en markant stigning i personbeskyttelsesopgaverne for livvagterne i PET.

25. Der er også etableret 2 nationale døgnbemandede situations- og operationscentre hos henholdsvis PET og i Rigspolitiet.

26. Vi har også styrket PET's operations- og efterretningskapacitet, da antallet af personer, der potentielt kan begå terror, er stigende. Mængden af informationer, som PET modtager, er ligeledes stigende.

27. Vi har styrket PET's kildedækning i forhold til bandemiljøer, der kan påvirkes af militant islamisme, ligesom PET's operative forebyggelsesindsats med rådgivning af kommuner er øget.

28. Vi har sørget for mere og bedre materiel til politiet til bevogtning, indsats og beskyttelse, og for tilgængelighed af materiellet for dem, der skal bruge det.

Dertil kommer, at der er indkøbt bedre beskyttelsesudstyr, der skal øge sikkerheden for den enkelte politibetjent, ligesom politiets våben og ammunition er opgraderet.

29. Herudover har regeringen afsat 415 mio. kr. til en styrkelse af FE's indsats mod terror.

[Lovgivningsmæssige initiativer]

30. Ud over de initiativer, der operationelt styrker politiet, PET og FE, har regeringen også – ligeledes i samarbejde med bl.a. spørgerens parti – gennemført en række lovændringer, der ud fra en bredere tilgang har til formål at give myndighederne bedre redskaber i forhold til at forebygge og bekæmpe terrorisme.

31. Vi har gennemført en ændring af PET-loven og toldloven, som sikrer, at PET via SKAT har adgang til relevante oplysninger, som luftfartsselskaberne har om deres passagerer (såkaldte PNR-oplysninger).

Lovændringen styrker bl.a. PET's mulighed for overvågning af, om terrorister er på vej til og fra Danmark.

32. Vi har gennemført en ændring af retsplejeloven, som styrker myndighedssamarbejdet mellem kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet i forhold til udveksling af tegn på radikaliserings og ekstremisme.

33. Vi har også gennemført en anden ændring af retsplejeloven, der gør det muligt med en dommerkendelse i hånden at blokere en hjemmeside, hvis f.eks. hjemmesiden indeholder propaganda til fordel for en terrororganisation.

34. Vi har gennemført en ændring af politiloven, som giver grundlag for en øget it- og analysekapacitet og en moderne analyseplatform i politiet. Denne platform er nu under udrolning.

Det nye system vil medføre, at man bedre kan udnytte de betydelige datamængder, politiet ligger inde med, og som bl.a. målrettet kan anvendes til at imødegå terrortrusler og -angreb.

35. Vi har ligeledes gennemført en ændring af FE-loven, som styrker FE's indsats over for terrortruslen fra danske ekstremister i udlandet ved at give FE mulighed for i en tidlig efterretningsmæssig fase at indhente oplysninger om danske ekstremister i udlandet, der deltager i aktiviteter, som kan indebære eller forøge en terrortrussel mod Danmark og danske interesser.

Vi har ligesom for PET også sikret, at FE via SKAT har adgang til relevante oplysninger, som luftfartsselskaberne har om deres passagerer (de såkaldte PNR-oplysninger).

[Afrunding]

36. Det er vigtigt for mig til sidst at understrege, at uanset alle disse initiativer, som vi har gennemført, og de yderligere initiativer, som vi vil gennemføre, kan hverken jeg eller PET udstede nogen garantier for, at vi ikke kan blive ramt af terror på ny.

Den kendsgerning understreges jo desværre af de seneste års begivenheder i landene omkring os.

De forfærdelige angreb, som vi har oplevet bare i år i bl.a. Sverige, Storbritannien og Spanien, er blot de seneste i en lang række af angreb i Vesteuropa over de senere år.

CTA understreger da også i VTD'en, at angreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer, der kan give myndighederne et fingerpeg om, hvad der er på vej.

Det betyder selvfølgelig ikke, at vi ikke gør – og skal gøre – alt hvad vi overhovedet kan for at forhindre, at sådanne angreb kan ramme Danmark.

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at både myndighederne og regeringen følger udviklingen tæt og løbende vurderer, om der skal iværksættes yderligere konkrete indsatser eller initiativer.

Og gennem de mange initiativer, som jeg har nævnt her i mit indlæg, har regeringen med støtte fra bl.a. spørgerens parti sikret Danmark det hidtil stærkeste værn mod terror.

Tak for ordet.